

Norecopa
c/o Veterinærinstituttet
Postboks 64
1431 Ås
Tlf. 41 22 09 49
<https://norecopa.no>

Svar bes sendt til: **post@norecopa.no**

31. august 2022

Likelydende brev til:

Landbruks- og matdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet

postmottak@lmd.dep.no
postmottak@nfd.dep.no

Innspill til den varslede stortingsmeldingen om dyrevelferd

Vi viser til LMDs og NFDs skriftlige invitasjoner (h.h.v. den 6. juni og den 8. august i år) til å sende innspill om den varslede stortingsmeldingen om dyrevelferd.

Dette innspillet dreier seg utelukkende om behovet for et faglig kompetansesenter for alle typer alternativer til dyreforsøk, de såkalte «3 R-ene» (Replacement, Reduction, Refinement). Et slikt 3R-senter vil dermed arbeide ikke bare for å eliminere dyreforsøk, men for å forbedre forholdene for dyrene så lenge det er nødvendig med slike studier.

Likelydende brev er sendt til begge departementene, fordi saken går inn under både landbruks- og matministerens og fiskeri- og havministerens konstitusjonelle ansvar, slik det ble påpekt av fiskeriministeren¹ i forbindelse med et stortingsspørsmål om Forsøksdyrkomitéens anbefaling om opprettelse av et nasjonalt 3R-senter.

Norecopa viser dessuten til:

- et møte i LMD mellom Norecopas sekretær og statssekretær Wenche Westberg, avdelingsdirektør Kristin Nummedal og fagdirektør Odd Anders Nilsen den 25. april d.å.²
- Norecopas innspill³ under LMDs høring om meldingen i Oslo den 27. juni d.å.
- samtaler mellom Norecopas sekretær og representanter for NFD (rådgiver Lone Gustavsen og seniorrådgiver Fredrik Føllesdal Venold) under Nofimas konferanse *3Rs National Workshop on Aquaculture Research* på Ås den 9. juni d.å.
- et brev fra NFD (deres ref. 21/6181-4) datert 19. april d.å.⁴ som viser til Norecopas henvendelser til departementet den 1. november 2021 og den 7. mars 2022, hvor NFD bekrefter at de vil ta momentene med seg i arbeidet med meldingen.

¹ <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=88389>

² <https://norecopa.no/LMD/250422>

³ <https://norecopa.no/LMD/270622>

⁴ <https://norecopa.no/NFD/svar190422>

- Budsjettnspill fra Norecopa til LMD og NFD den 1. november 2021⁵ og 7. mars 2022⁶.
- Hurdalsplattformen⁷, hvor det står at nåværende regjering 'vil støtte opp under prosjekt for å utvikle alternativ til dyreforsøk'.

I tillegg viser vi til et stort antall henvendelser til departementenes embetsverk, fra år 2000 og frem til i år, om behovet for en sterk nasjonal plattform og et fysisk senter for alternativer til dyreforsøk.

Norecopa er som kjent Norges nasjonale 3R-plattform⁸, med et styre som representerer fire interesseparter: forvaltningen, industrien, forskning og dyrevern. Norecopa er en selvstendig medlemsorganisasjon, registrert i Brønnøysund, med årsmøtet som det høyeste organ.

Norecopa mottar en grunnbevilgning via LMDs tilskudd for forvaltningsstøtte som gis til Veterinærinstituttet over kapittel 1112, post 50 – Kunnskapsutvikling, formidling og beredskap. De siste årene er hverken Norecopa eller alternativer til dyreforsøk blitt nevnt spesifikt i budsjettproposisjonene fra LMD og NFD, hvilket har gjort det vanskelig å planlegge 3R-arbeidet for det kommende år før Stortinget har ferdigbehandlet budsjettet i desember. Det er svært ønskelig at Norecopa igjen nevnes med konkrete tall i departementenes proposisjoner.

Norecopa ble etablert i 2007 og har oppnådd internasjonal anerkjennelse for sitt arbeid. I vedlegget til dette innspillet er det uttalelser fra lederne for Animals in Science Department⁹, RSPCA, og det britiske 3R-senteret NC3Rs¹⁰. Norecopa har også oppnådd stor interesse for sine retningslinjer for planlegging av dyreforsøk¹¹, som er oversatt til over 30 språk.

Norecopa ble etablert som et direkte resultat av den forrige dyrevelferdsmeldingen fra 2003, men med kun en halv stilling og kr 200 000 i driftsmidler. Selv om ressursene til Norecopa etter hvert har økt til én stilling og kr 500 000 som følger av Næringskomitéens budsjettbehandlinger, er dette ikke tilstrekkelig til 'utvikling av alternativ til dyreforsøk,' slik Hurdalsplattformen beskriver. Til dette trengs det en større koordinert innsats, bl.a. for:

- å skaffe en fullstendig oversikt over bruken av forsøksdyr i Norge
- å identifisere hvilke områder som bør prioriteres (de mest belastende dyreforsøkene)
- å bistå forskningsmiljøene med å skaffe midler til målrettet forsknings og utviklingsarbeid innen 3R.

Norges forbruk av forsøksdyr

Siden den forrige stortingsmeldingen om dyrevelferd i 2003 har Norge brukt 45 millioner forsøksdyr, hvorav ca. 1.2 millioner landdyr og 44 millioner fisk. Norge bruker for tiden ca. en femtedel av totalantallet forsøksdyr som brukes i EU. Det vakte oppsikt i fjor da de norske tallene ble, for første gang, offentliggjort av EU-Kommisjonen. Tallene gjaldt for 2018. Det kommer også til å vekke oppsikt at Norges forbruk av forsøksdyr i 2020 og 2021 var enda 40% høyere. Tallene for 2015-2019¹² er vist nedenfor:

⁵ <https://norecopa.no/LMD+NFD/011121>

⁶ <https://norecopa.no/LMD+NFD/070322>

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hurdalsplattformen/id2877252/?ch=4#id0023>

⁸ <https://norecopa.no/no/om-norecopa>

⁹ <https://norecopa.no/media/rgxhltq/rspca-letter-of-support-for-norecopa.pdf>

¹⁰ <https://www.nc3rs.org.uk>

¹¹ <https://norecopa.no/prepare/endorsements>

¹² https://ec.europa.eu/environment/chemicals/lab_animals/pdf/SWD2019_Part_A_and_B.pdf

	2015	2016	2017	2018 (EU-28 incl. NO) ²	2019 (EU-28 incl. NO) ²
Total	9,590,379	9,817,946	9,388,162	10,572,305	10,401,673

Table 1: Total numbers of animals used for the first time for research, testing, routine production and education purposes in the Union between 2015 and 2019 with the inclusion of data from Norway in 2018 and 2019

Norecopa har laget følgende oversikt over bruken av forsøksdyr de siste årene (2003 er året da den forrige dyrevelferdsmeldingen ble presentert):

År	Sebrafisk	Alle fisk (inkl. sebrafisk)	Andre arter	Total
1995		2 218 296	60434	2 278 730
1996		1 780 300	59896	1 840 196
1997		630 169	55968	686 137
1998		630 168	55967	686 135
1999		337 069	45170	382 239
2000		486 716	44351	531 067
2001		1 223 023	49935	1 272 958
2002		1 432 481	50085	1 482 566
2003		796 497	53682	850 179
2004		267 375	55415	322 790
2005	2160	944 874	55552	1 000 426
2006	6049	670 235	53858	724 093
2007	4906	3 400 694	61170	3 461 864
2008	960	1 865 090	56862	1 921 952
2009	922	1 730 594	57579	1 788 173
2010	3355	1 357 795	62590	1 420 385
2011	1990	1 579 589	43125	1 622 714
2012	889	161 380	48986	210 366
2013	1551	5 458 434	63557	5 521 991
2014		4 823 202	65989	4 889 191
2015		1 140 975	89857	1 230 832
2016	8778	11 513 785	92383	11 606 168
2017	20724	1 093 413	66254	1 159 667
2018	38218	1 593 191	93467	1 686 658
2019	41148	1 206 789	74806	1 281 595
2020	38867	2 213 101	69609	2 282 710
2021	29574	2 215 960	75687	2 291 647
f.o.m. 2003		44 032 973	1240428	45 273 401

Fiskehelse rapporten for 2021¹³ fra Veterinærinstituttet konkluderer:

Det høye antall forsøksdyr i Norge viser behovet for bredt engasjement for å finne gode erstatninger for bruk av dyr i forsøk. Et slikt bredt engasjement og systematisk arbeid med kunnskapsdeling kunne koordineres gjennom et nasjonalt 3R-senter. Gjennom et slikt senter kunne en også løse et stort problem ved at man ofte ikke vet hva som har blitt gjort tidligere og hva som eventuelt har gått galt i forsøk, fordi forskning med negative resultater som oftest ikke publiseres.

Selv om fisk utgjør det store flertallet av individer som brukes i forskning og testing, er fisk ikke nødvendigvis i flertall når det gjelder antallet *prosjekter*, som denne oversikten for 2020 laget av Norecopa viser:

¹³ <https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2022/fiskehelse rapporten-2021>

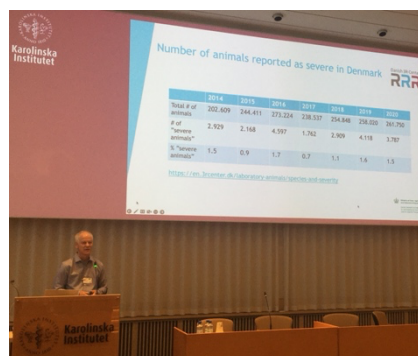
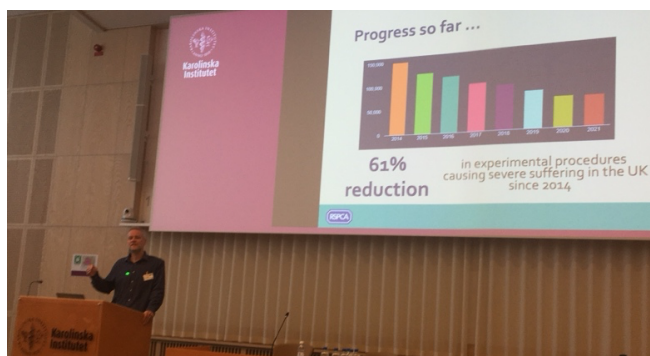
Sammendrag av søknadene godkjent av Mattilsynet i 2020

Data fra https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrevelferd/forsoksdyr/forsoksdyrsoknader

Dyreart	Antall	Prosentandel
Laks/ørret	205	40,6
Mus	122	24,2
Gris	26	5,1
Rotter	26	5,1
Andre fiskearter	25	5,0
Fugler	25	5,0
Andre marine arter	11	2,2
Hund	9	1,8
Sau/geit	8	1,6
Torsk	8	1,6
Sebrafisk	7	1,4
Storfe	6	1,2
Rein	5	1,0
Sel	5	1,0
Hest	5	1,0
Hamster	2	0,4
Katt	2	0,4
Hjort	2	0,4
Bever	1	0,2
Flaggermus	1	0,2
Frosk	1	0,2
Jordrotte	1	0,2
Kanin	1	0,2
Rev	1	0,2
Tilsammen	505	100,0

Det er derfor viktig at det vies tilstrekkelig oppmerksomhet til *alle typer* dyreforsøk, for å redusere antallet av de mest belastende forsøk, om de foregår i vann, i laboratorier eller i felt.

Det er et uløst behov for mer basal kunnskap om Norges forbruk av forsøksdyr de siste årene, og utviklingstrendene. Andre land har kommet betydelig lengre enn oss, noe som ble dokumentert under en konferanse på Karolinska Institutet i Stockholm den 24.-25. august i år¹⁴. EU-direktivet har fastsatt definisjonskategorier for belastningen som forsøksdyr utsettes for (mild, moderat, betydelig). På konferansen viste det danske 3R-senteret og RSPCA i Storbritannia hvordan de har arbeidet systematisk med de mest belastende dyreforsøkene¹⁵. Begge land har gode oversikter over disse:

På konferansen beskrev det britiske 3R-senteret hvordan de arbeider for å redusere antallet dyr som brukes til belastende dyreforsøk i forbindelse med utvikling og testing av vaksiner til mennesker¹⁶. Et opplagt arbeidsområde for et 3R-senter i Norge hadde vært å foreta noe lignende for fiskevaksiner, som krever mange forsøksdyr.

¹⁴ <https://focusonseveresuffering.co.uk/latest/international-meeting-in-stockholm-24-to-25-august/>

¹⁵ <https://focusonseveresuffering.co.uk/severe-procedures/>

¹⁶ <https://www.nc3rs.org.uk/our-portfolio/review-animal-use-requirements-who-biologics-guidelines>

EUs langsiktige mål er å fase ut dyreforsøk. Dette er uttrykt i EU Direktiv 2010/63¹⁷, som Norge har gjennomført. Med sitt høye forbruk bør Norge være ledende i arbeidet med å utvikle alternativer til dyreforsøk.

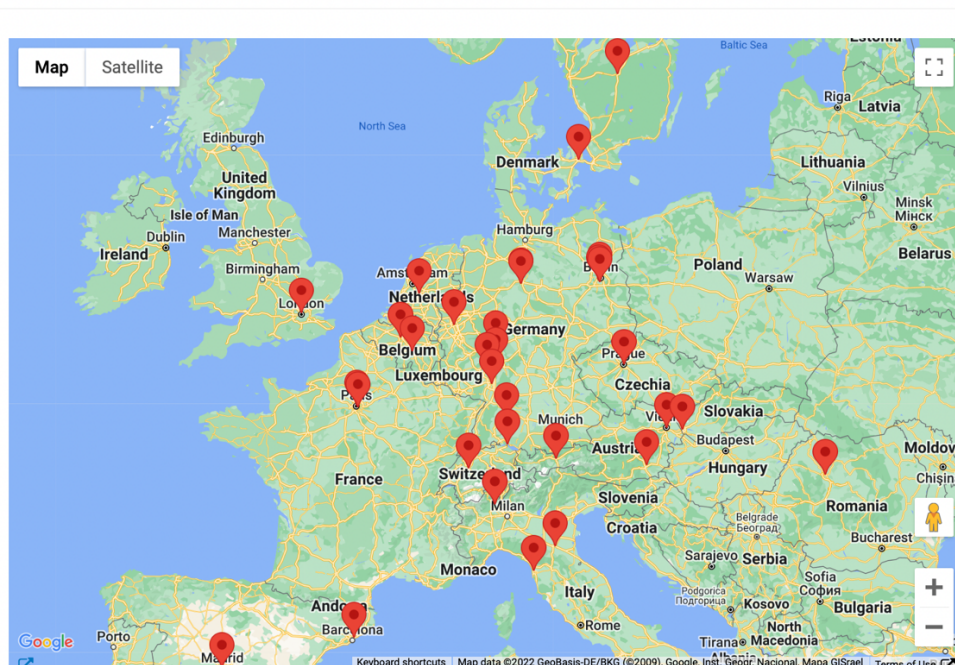
Næringskomiteén skrev i sin innstilling til årets budsjett¹⁸:

Komiteén mener arbeidet med å styrke dyrevelferden i Norge må styrkes på flere fronter. Begrensning av og alternativer til dyreforsøk er viktige tiltak i så måte.

3R-sentre i andre europeiske land

Det er nå om lag 30 fysiske 3R-sentre i Europa. Norecopa drifter et interaktivt kart over de globale sentrene¹⁹, med lenker til mer informasjon om hvert senter. Alle våre naboland har en eller annen form for fysisk senter for alternativer.

norecopa.no / [global3R](https://global3r.com)

Sverige har eksempelvis 9 ansatte i sitt 3R-senter, som mottar 15 millioner svenske kroner til drift. I tillegg øremerker det svenske forskningsrådet (Vetenskapsrådet) om lag 15 millioner kroner til 3R-forskning. Dette har de gjort i flere tiår, og i Norecopas levetid har Rådet bevilget tilsammen 200 millioner kroner til 3R-formål.

Norecopa har gjentatte ganger oppfordret Forskningsrådet og departementene til å sørge for at midler øremerkes årlig til 3R-søknader, senest i en epost til direktøren den 22. april d.å.

Etableringen av et fysisk 3R-senter er anbefalt av blant andre

- Den nasjonale forsøksdyrkomiteén²⁰
- Veterinærinstituttet²¹

¹⁷ <https://norecopa.no/no/lovverket/eus-forsoksdrydirektiv-201063>

¹⁸ <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2021-2022/inns-202122-008s.pdf>

¹⁹ https://norecopa.no/global_3r

²⁰ <https://www.forsoksdryrkomiteen.no/behov-for-utredning-om-forskning-uten-forsoksdryr-og-et-nasjonalt-3r-senter/>

²¹ <https://www.vetinst.no/rapporter-og-publikasjoner/rapporter/2022/fiskehelse rapporten-2021>

- Den norske Veterinærforening²²
- Dyrebeskyttelsen Norge²³
- Dyrevernalliansen²⁴
- Miljøpartiet De Grønne²⁵
- Utenlandske 3R-sentre (se vedleggene til dette innspillet)

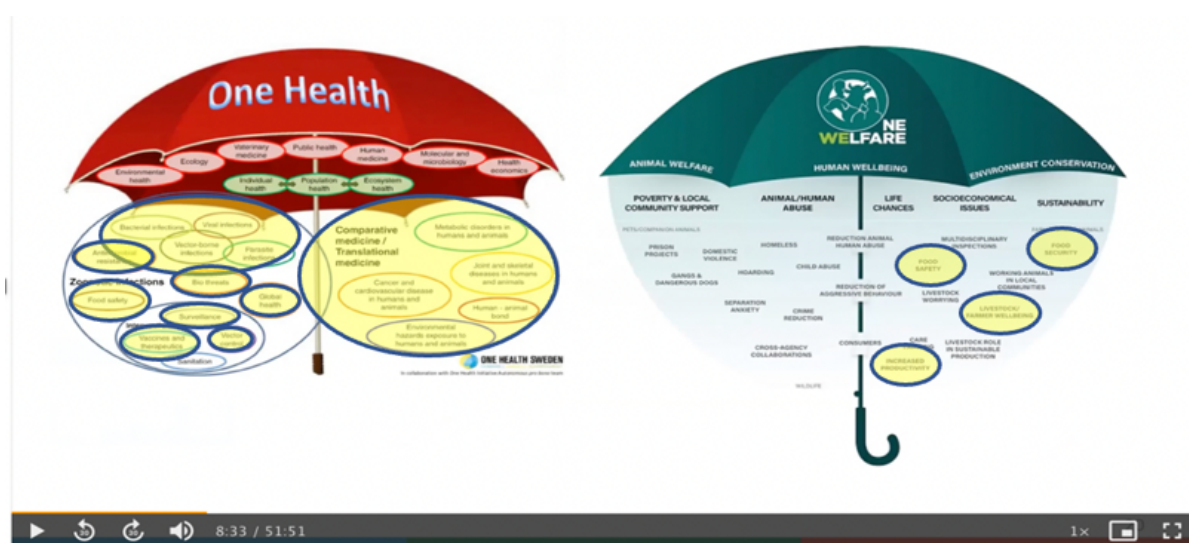
Veterinærforeningen skriver:

Norge har ennå ikke etablert en systematisk tilnærming til forskning på reduksjon av bruk av forsøksdyr (Reduce, Refine, Replace= 3R) utover Norecopa som har minimale ressurser og Mattilsynet som forvalter av forsøksdyrdirektivet. Den altoverveiende delen av dyr som benyttes i forsøk i Norge er fisk, og det er derfor fornuftig både for sjømatnæringen og politikerne at det avsettes midler til opprettelse av et 3-R senter med formål å redusere, erstatte og forbedre bruk av dyr i forsøk; særlig fisk, men også dyr generelt.

Relevans til «One Health»

Det er økende interesse for det såkalt Én helse-konseptet, nemlig at helsen til dyr og mennesker, samt miljøets tilstand, henger tett sammen. Erfaringene gjort i forbindelse med covid-19 pandemien har styrket denne interessen ytterligere.

Forsøksdyr brukes direkte eller indirekte i mange sammenhenger. Følgende figur er tatt fra et webinar²⁶ holdt av forskningsdirektør Carlos das Neves fra Veterinærinstituttet. Vi har uthevet områdene som berører forsøksdyr i gult:

VPHI Webinar – 14.06.2022 – Carlos Gonçalo das Neves
2022-08, VPHI Webinar

²² <https://www.vetnett.no/getfile.php/1314147-1635159390/Dokumenter/Høringsuttalelser/2021/Statsbudsjettet%202022%20%20Innspill%20fra%20Veterinærforeningen%20til%20Næringskomiteen%201%20okt%202021.pdf>

²³ <https://www.dyrebeskyttelsen.no/2022/03/14/norge-trenger-et-statlig-senter-for-alternativer-til-dyreforsok/>

²⁴ <https://dyrevern.no/vart-arbeid/dyreforsok/>

²⁵ <https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/innstillinger/stortinget/2021-2022/inns-202122-008s.pdf>

²⁶ <https://tube.switch.ch/videos/ZGKbjGjKRt>

Flere norske miljøer, med Klima- og miljødepartementet (KLD) i spissen, har lansert tanken om **en nasjonal plattform for én helse**. Dette ble presentert i forbindelse med en paneldebatt under Arendalsuka den 18. august d.å., hvor miljøminister Espen Barth Eide var til stede^{27, 28}. Plattformens visjon inneholder elementer som ligner veldig på elementer som vil naturlig inngå i visjonen til et 3R-senter:

Norecopas sekretær har fulgt dette opp med å oversende et notat til miljøministeren om betydningen av arbeidet med forsøksdyr i denne sammenhengen.

KLD er derfor også en aktuell samtalepartner i forbindelse med opprettelsen av et 3R-senter, også på grunn av den relativt omfattende feltforskning som foregår på dyr, hvor det er potensiale for å øke 3R-arbeidet.

Akkurat som innenfor fiskeforskning, bør Norge være en ledende leverandør av 3R-kunnskap innen feltforsøk. Norecopa vil dermed oppfordre LMD og NFD til å drøfte saken sammen med KLD.

Konklusjoner

1. Norecopa må i det minste beholde den bevilgningen som den har hatt de to siste årene. Navnet er innarbeidet internasjonalt og organisasjonen har et svært godt rykte.
2. Norecopa slutter seg til uttalelsen fra den nasjonale forsøksdyrkomiteén²⁹:
 - a. **et fysisk 3R-senter bør etableres, i tillegg til Norecopa.** Senteret vil kunne spille en nøkkelrolle i overgangen til dyrefrie metoder, samt koordinere innsatsen fra alle involverte parter

²⁷ <https://program.arendalsuka.no/event/user-view/17827>

²⁸ <https://www.facebook.com/TheLifeScienceCluster/videos/753975365934498>

²⁹ <https://www.forsoksdyrkomiteen.no/wp-content/uploads/2020/08/Forsoksdyrkomiteens-uttalelse-Overgang-til-forskning-uten-forsoksdyr-august-2020.pdf>

- b. **Forskningsrådet bør årlig øremerke midler til FoU-arbeid innen 3R for å fremskynde utviklingen av alternativer og dermed bidra til den vedtatte nullvisjonen om dyreforsøk.**

Et 3R-senter bør ha et forutsigbart budsjett, med løfte om finansiering i minst 5-10 år.

Norecopa tillater seg å advare mot å konkludere at man først trenger ytterligere utredninger, eller en prøveperiode, før et permanent 3R-senter etableres. Etter vår mening er det et opplagt og umiddelbart behov for et senter, som kan koordinere og drive frem arbeidet med å anvende 3R ytterligere i Norge. Erfaringene og det internasjonale nettverket som Norecopa har skaffet seg kan, i samarbeid med et fysisk senter, raskt overføres til konkrete handlinger for å forbedre forsøksdyrenes situasjon i Norge. Dette vil bedre Norges rykte utad, øke dyrevelferden særlig innenfor oppdrettsnæringen og relaterte områder, og bidra til å bringe oss nærmere EUs nullvisjon.

Norecopa kan være behjelpelig med mer informasjon. Norecopa kan også bidra med faglige synspunkter om lokalisering av et fysisk 3R-senter, hvis dette er ønskelig.

På vegne av Norecopa

Adrian Smith
Professor, sekretær

Vedlegg.

Uttalelse fra lederen for *Animals in Science Department*³⁰ ved RSPCA, Storbritannia

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals

Wilberforce Way
Southwater
West Sussex
RH13 9RS
UK

19 April 2022

To whom it may concern,

The RSPCA Animals in Science Department has collaborated and liaised with Norecopa for well over two decades. During this time, Norecopa has continuously developed and grown into an essential organisation that is widely engaged with and highly respected by the global scientific community.

All of Norecopa's work is inclusive, accessible, user-friendly and promoted extremely effectively, enabling the organisation to achieve maximum impact. The Norecopa databases in particular have contributed significantly towards the implementation of replacement, reduction and refinement in research and education globally. The Norecopa newsletter, and meetings calendar, are also widely used to keep up to date with a wide range of topics and events that are relevant to animal research and testing, often including information that is not shared anywhere else.

Norecopa's innovative and comprehensive PREPARE guidelines have had a particularly strong impact with respect to improving animal welfare, the 3Rs and scientific quality. Norecopa has also provided valuable support for the international Culture of Care network, including hosting its webpage and physical meetings. The RSPCA strongly supports, and promotes, all of Norecopa's resources and initiatives, and so do our colleagues in the UK, European Union and beyond.

Given the high quality and inclusiveness of all Norecopa's initiatives and resources to date, and the strategic way in which it identifies and addresses relevant topics with animal research, testing and education, I believe that it is an asset to Norway. More support, and resources, for Norecopa would be a highly worthwhile investment to help enable better quality, more thoughtful and humane science worldwide.

Yours faithfully,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Penny Hawkins', written over a horizontal line.

Penny Hawkins BSc PhD
Head, RSPCA Animals in Science Department

³⁰ <https://science.rspca.org.uk/sciencegroup/researchanimals>

Uttalelse fra det britiske 3R-senteret, NC3Rs³¹

19.04.22

Further to our recent discussion I am emailing to express my strong support for the work of Norecopa. The organisation plays a very important role in the 3Rs community internationally, particularly with regards to being an excellent 3Rs information provider for researchers and animal care staff. The fact that you do this on a relatively small budget (compared to the investment in 3Rs initiatives in other countries) is remarkable but it limits the ambitions and the role that the organisation could play. I very much hope that you will be able to secure more substantive investment in your work to allow you to build on your track record.

*Dr Vicky Robinson
Chief Executive
NC3Rs*

³¹ <https://www.nc3rs.org.uk>